

XV Ca 294/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, XV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Michał Wysocki

po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2016 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko M. B.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 21 października 2015 r.

sygn.. I C 1142/15

oddala apelację.

SSO Michał Wysocki

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 października 2015 r. (sygn. I C 1142/15) Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu w sprawie z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością przeciwko M. B. o zapłatę, oddalił powództwo w całości.

Wydając powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) w P. jest uczelnią niepubliczną, a z godnie z § 40 i 41 jej statutu, uczelnia zawiera pisemną umowę o świadczenie nauki z osobą przyjętą na studia, a osoba ta nabywa prawa studenta z chwilą immatrykulacji i po złożeniu ślubowania.

W dniu 13 lipca 2007 r. pozwany zawarł z (...)w P. umowę o świadczenie nauki, zgodnie z którą zobowiązany był do uiszczania czesnego w I roku studiów w wysokości 3.600 zł, płatnego w 12 miesięcznych ratach po 300 zł każda do 5 dnia miesiąca, począwszy od października 2007 r. do września 2008 r. Decyzją Dziekana (...)z dnia 14 kwietnia 2008 r. pozwany został skreślony z listy studentów, nie uiszczając 5 i 6 raty czesnego, odpowiednio płatnych do 5 lutego i 5 marca 2008 r.

W dniu 2 października 2013 r. powód zawarł z (...) w P. umowę nabycia wierzytelności pozwanego opiekującą na kwotę 600 zł. W dniu 16 grudnia 2013 r. powód skierował do pozwanego wezwanie do zapłaty kwoty 1.046,45 zł. W

skład tej sumy wchodziła kwota 600 zł tytułem nieopłaconego czesnego oraz kwota 446,45 tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego, Sąd Rejonowy dokonał następujących rozważań prawnych:

Zdaniem Sądu I instancji spór dotyczył ustalenia czy w związku z podniesionym przez pozwanego zarzutem dochodzone roszczenie uległo przedawnieniu. Zarzut ten w oparciu o treść art. 513 kc był dopuszczalny.

Sąd Rejonowy doszedł do wniosku, że rozstrzygnięcie kwestii przedawnienia roszczenia nie wymagało zajęcia stanowiska w tym zakresie przez Trybunał Konstytucyjny, dlatego oddalił wniosek powódki o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 kpc.

W ocenie Sądu I instancji strony zawarły umowę nazwaną, uregulowaną w przepisach ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. prawo o szkolnictwie wyższym, podkreślając że jest to umowa o świadczenie usług edukacyjnych, do której nie będą miały zastosowania przepisy o umowie zlecenia. Uznał, że roszczenia z tytułu działalności dydaktycznej uczelni nie stanowią roszczenia związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej, których termin przedawnienia wynosi 3 lata. Sąd także nie podzielił twierdzeń powódki, która stoi na stanowisku, że zapłata czesnego nie stanowi świadczenia o charakterze okresowym, a jest świadczeniem jednorazowym, do którego zgodnie z art. 118 kpc stosuje się dziesięcioletni termin przedawnienia, bowiem zasada ta odnosi się do czesnego ale za jeden rok a nie za lata kolejne. Zgodnie z umową o świadczenie usług edukacyjnych, zawierana była ona na cały okres kształcenia, który nie równał się okresowi jednego roku, jednakże opłata nie stanowiła opłaty jednorazowej, bowiem jej wysokość ustalana była na okres danego roku akademickiego, zaś obowiązek zapłaty czesnego rocznego aktualizował się z rozpoczęciem kolejnego roku akademickiego. Wysokość czesnego nie była z góry znana, a modyfikacje jej wysokości mogły wynikać z różnych okoliczności.

Zdaniem Sądu Rejonowego dochodzone roszczenie posiada cechy roszczenia okresowego, tj. jego przedmiotem są pieniądze, w ramach jednego stosunku prawnego pozwany ma spełnić kilka świadczeń jednorazowych, ich spełnienie ma nastąpić w określonych, regularnych odstępach czasu, a świadczenia te nie składają się na pewną z góry określoną całość. O okresowym charakterze roszczenia świadczy także treść regulaminu, wskazującego, że student może zostać skreślony z listy studentów w przypadku pojawienia się zaległości w opłatach wyższych niż jednomiesięczne czesne. W takiej sytuacji nie byłby on zobowiązany do ponoszenia dalszych opłat, co świadczy o tym że wysokość całego świadczenia nie była z góry znana, lecz uzależniona była od czasu trwania stosunku prawnego. Przy czym możliwość rozłożenia świadczenia na raty jest wtórna wobec ustalenia charakteru prawnego świadczenia. Zmiana ta nie modyfikuje pierwotnego charakteru świadczenia, a jedynie wskazuje sposób w jaki mogą być one uiszczane. Dlatego też Sąd rejonowy doszedł do wniosku, że dochodzone świadczenie, jest świadczeniem okresowym, które zgodnie z treścią art. 118 kc jest świadczeniem, które przedawnia się po upływie 3 lat od dnia jego wymagalności, wobec czego powództwo oddalił. Uznał przy tym, że przedawnienie odsetek nie może nastąpić później aniżeli przedawnienie należności głównej, co przesądza o ich przedawnieniu a w konsekwencji o oddaleniu powództwa również w tym zakresie.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka, która zaskarżyła go w całości.

Sądowi I instancji powódka zarzuciła obrazę art. 118 kc poprzez jego niezastosowanie w zakresie przewidującym ogólny termin przedawnienia roszczeń do ustalonego w sprawie stanu faktycznego i przyjęcie, że roszczenie o opłaty za studia wyższe przedawnia się z upływem 3 lat, podczas gdy do przedawnienia roszczenia o opłatę za studia określoną w umowie zawartej na podstawie art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. prawo o szkolnictwie wyższym, w okresie przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2014, poz. 1198) miał zastosowanie dziesięcioletni termin przewidziany art. 118 kc.

Wobec powyższego skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kwoty 1.137,26 zł wraz z ustawowymi odsetkami, liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i

zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania przed Sądem I instancji oraz o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Pozwany domagał się oddalenia apelacji.

Sąd Okręgowy zważył co następuje (art. 505¹³ §2 kpc):

Podstawą rozstrzygnięcia sprawy był materiał dowodowy zgromadzony w toku postępowania przed sądem I instancji – w toku postępowania apelacyjnego żadna ze stron nie składała wniosków dowodowych, a w ocenie Sądu Okręgowego brak było podstaw w okolicznościach niniejszej sprawy do prowadzenia przez Sąd Okręgowy dowodów z urzędu (art. 232 kpc).

Podstawowy problem w sprawie sprowadzał się przesądzenia czy doszło do przedawnienia roszczenia powoda i jaki termin przedawnienia wchodzi w grę w niniejszym przypadku. Sprawa dotyczy bowiem wierzytelności należnej szkole wyższej od studenta należnej z uwagi na umowę z dnia 13 października 2007r. (k.24). Kwestia terminu przedawnienia takich roszczeń niewątpliwie budził wątpliwości i sądy (w tym Sąd Najwyższy) w różny sposób wskazywały termin, który jest właściwy. Orzecznictwo Sądu Okręgowego w Poznaniu w przeważającej większości zajmowało jednak stanowisko, że zastosowanie znajduje 2 – letni termin przedawnienia określony w art. 751 kc (np. sprawy (...)) i w ocenie Sądu Okręgowego rozpoznającego niniejszą sprawę brak jest podstaw do odstąpienia od tego poglądu wyrażonego w sprawach dotyczących innych studentów znajdujących się w analogicznej sytuacji jak pozwany. Podstawą do takiego odstąpienia od utrwalonej linii orzeczniczej nie może być w szczególności uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2015r. (III CZP 67/15) wskazywana przez apelującego. Uchwała ta nie wiąże bowiem Sądu Okręgowego przy rozpoznawaniu apelacji powoda (art. 390§2 kpc), a wskazane w tej uchwale argumenty nie są wystarczające dla zmiany wypracowanej linii orzeczniczej (analogiczne stanowisko zajęto też w sprawie II Ca 68/16). Wbrew zatem stanowisku Sądu Rejonowego (który uwzględnił zarzut przedawnienia w przekonaniu o okresowym charakterze świadczenia – art. 118 kc) w grę wejdzie zastosowanie regulacji o przedawnieniu określonej w art. 751 kc. Zgodnie z art. 750 k.c., do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu. W celu stwierdzenia, czy dany typ umowy o świadczenie usług jest „uregulowany innymi przepisami”, należy bowiem zbadać, czy możliwe jest na poziomie ogólnym, wynikającym z norm opisujących dany typ umowy, zrekonstruowanie jej elementów istotnych, a więc obowiązków stron i celu tej umowy.

Nie można zgodzić się ze stanowiskiem, iż przepisy ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym w brzmieniu obowiązującym w chwili zawierania umowy z pozwanym umożliwiły rekonstrukcję essentialia negotii umowy o świadczenie usług edukacyjnych. Trudno uznać, aby powyższe przepisy kształtowały stosunek prawny łączący uczelnię i studenta w taki sposób, że można mu przypisać cechy „odrębnie uregulowanej” umowy. Ustawodawca w ogóle nie posłużył się w nich pojęciem „umowy”, zaś w art. 99 wskazywał jedynie na „świadczone usługi edukacyjne”. Przepis ten nie zawierał „ściśle zdefiniowanego” przedmiotu świadczenia uczelni, a jedynie wymieniał usługi edukacyjne, w związku z którymi opłaty może pobierać uczelnia **publiczna** (ust. 1) oraz odsyłał do statutu uczelni niepublicznej, który powinien określać zasady pobierania i wysokość opłat za usługi edukacyjne świadczone przez tę uczelnię (ust. 4). Jedyne przepisy ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, który wprost odnosił się do umowy, został zawarty w art. 160 ust. 3, zgodnie z którym warunki odpłatności za studia lub usługi edukacyjne, o których mowa w art. 99 ust. 1, określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej. W orzecznictwie zgodnie uznaje się, że umowa, której przedmiotem są warunki odpłatności za studia, ma charakter cywilnoprawny (tak np.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 27.10.2008r., VI.Ca.(...), LEX nr 1164711, wyrok WSA w Warszawie z 14.09.2009r., I SA/Wa 351/10, LEX nr 920619). Oprócz określenia formy wymaganej dla zawarcia tej umowy ustawodawca nie przewidział jednak żadnych jej elementów przedmiotowo istotnych z punktu widzenia obowiązków stron tak powstałego stosunku cywilnoprawnego. Art. 160 ust. 3 nie zawierał więc regulacji, która uzasadniałaby traktowanie umowy o odpłatność za studia jako odrębnej od umowy o świadczenie usług, nie podlegającej regulacjom kodeksowym. Co więcej, w doktrynie wyraźnie zwracano uwagę, że art. 160 ust. 3 nie można interpretować w sposób rozszerzający, a mianowicie że chodzi o umowę o wykonanie usługi edukacyjnej, która określa wzajemne zobowiązania stron związane z procesem kształcenia; rozumienie takie byłoby bowiem sprzeczne zarówno

z brzmieniem przepisu, jaki i z istotą kształcenia na studiach wyższych, stanowiącego zadanie publiczne (nawet gdy jest realizowane przez uczelnie niepubliczne), uregulowane przez bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa administracyjnego. Przedmiotem umowy o warunkach odpłatności za studia, zgodnie z brzmieniem art. 160 ust. 3, były więc wyłącznie kwestie ekonomicznego ekwiwalentu za świadczoną usługę nauczania (por. P. Orzeszko [w:] W. Sanetra, M. Wierzbowski (red.) Prawo o szkolnictwie wyższym. Komentarz, kom. do art. 160, uw. 8).

Powyższe uwagi prowadzą do wniosku, że przepisy Prawa o szkolnictwie wyższym obowiązujące w chwili zawierania umowy z pozwanym zawierały regulację jedynie fragmentaryczną i wyłączały stosowanie kodeksu cywilnego tylko w zakresie wynagrodzenia za świadczenie usług (warunków odpłatności) i obowiązku zachowania formy pisemnej umowy o odpłatność za studia. Umowa ta nie została natomiast unormowana w sposób na tyle odrębny, by można było odstąpić od stosowania do niej art. 750 k.c. W konsekwencji wejdzie więc w grę 2-letni termin przedawnienia określony w art. 751 kc i takie też stanowisko zajmuje w przeważającej mierze orzecznictwo sądów powszechnych (wskazane w stanowisku Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 marca 2016r. w toku sprawy SK 17/15 Trybunału Konstytucyjnego).

Uznając zatem apelację za bezzasadną Sąd Okręgowy oddalił ją na podstawie art. 385 kpc.

SSO Michał Wysocki